

GÖREV

Doç. Dr. Emel HANAĞASI

©Bu doküman eğitim amacıyla hazırlanmış ve öğrenciye verilmiştir.

İzinsiz çoğaltılması ve satılması halinde gerekli cezaî ve hukukî yollara başvurulacaktır.

MEDENÎ YARGIDA YER ALAN BİR MAHKEMEDE BİR UYUŞMAZLIĞIN ÇÖZÜMÜ İÇİN

Öncelikle, bu uyuşmazlığın **adlî yargı koluna dâhil olması** ve **bu yargı kolu içinde de medenî yargıyı ilgilendirmesi** gerekir. Bir davaya hangi yargı kolundaki mahkeme tarafından bakılacağı konusu, **yargı yolu** ilişkisidir.

Uyuşmazlığın medenî yargı içinde çözümlenmesi gerektiğini tespit ettikten sonra, **bu uyuşmazlığın medenî yargı içindeki hangi mahkeme tarafından çözümlenmesi gerektiği sorusuna cevap vermek** gerekir. Bu sorunun cevabı, **görev (vazife) kurallarını** ilgilendirmektedir. Görev, bir davaya o yerdeki (il veya ilçedeki) hukuk mahkemelerinden hangisi tarafından bakılacağını belirtir.

Genel görevli mahkeme mi?

Özel görevli mahkeme mi?

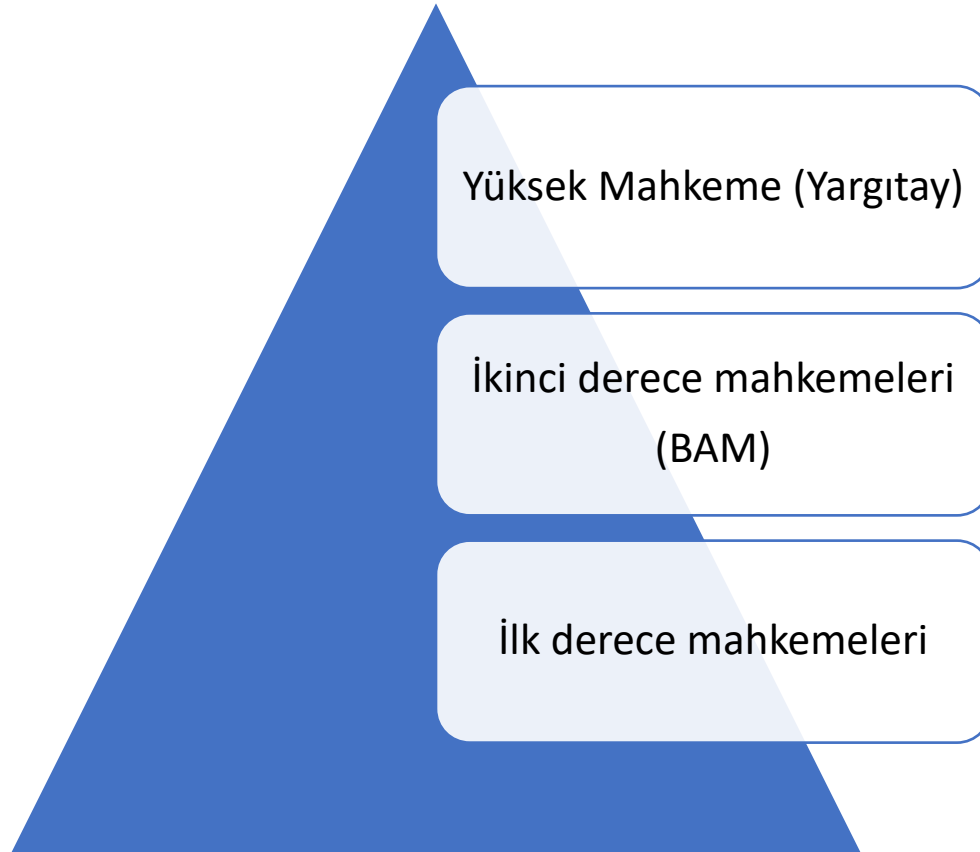
Genel görevli mahkeme ise,
asliye hukuk mahkemesi mi?
Sulh hukuk mahkemesi mi?

Özel görevli mahkeme ise, asliye ticaret mahkemesi mi? İş mahkemesi mi? Kadastro mahkemesi mi? Aile mahkemesi mi? İcra mahkemesi mi? Tüketici mahkemesi mi? Fikrî ve sınâî haklar hukuk mahkemesi mi?

Uyuşmazlığın medenî yargı içindeki hangi mahkeme tarafından çözümlenmesi gerektiğini tespit ettikten sonra, **bu uyuşmazlığın hangi yerdeki mahkeme tarafından çözümlenmesi gerektiği sorusuna cevap vermek** gerekir. Bu sorunun cevabı, **yetki (selâhiyet) kurallarını** ilgilendirmektedir. Yetki, davaya hangi yerdeki görevli hukuk mahkemesi tarafından bakılacağını belirtir.

HUKUK YARGISINDA MAHKEMELER

İlk Derece Mahkemeleri

Genel Görevli
Mahkemeler,
5235 sk. M. 4

Asliye Hukuk

Sulh Hukuk

Özel Görevli
Mahkemeler

Aile M. 4787 sk. m. 2

Fikri ve Sınai Haklar
Hukuk M. 5846 sk. m. 76

İcra M. İİK m. 4

İş M. İşMK, m. 1

Ticaret Mahkemeleri,
TTK m 5

Kadastro M. KK. M. 24

Tüketici M. 6502 m. 73

İLK DERECE HUKUK MAHKEMELERİ

Genel Görevli Mahkemeler

GÖREVİN BELİRLENMESİ VE NİTELİĞİ (m. 1; AY m. 142)

Mahkemelerin görevi, ***ancak*** kanunla düzenlenir. **Göreve ilişkin kurallar, kamu düzenindendir.**

ASLİYE HUKUK MAHKEMELERİNİN GÖREVİ (m.2)

Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, kişivarlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, *aksine bir düzenleme bulunmadıkça* asliye hukuk mahkemesidir.

Asliye hukuk mahkemesi, medenî yargıda, ilk derece mahkemeleri içerisindeki **asıl görevli mahkemedir.** Asliye hukuk mahkemesi, sulh hukuk mahkemesinin ve özel görevli mahkemelerin görevleri dışında kalan ve özel hukuk ilişkilerinden doğan her türlü davaya ve kanunların verdiği diğer işlere bakar (**5235 s. K. m. 6**).

Asliye hukuk mahkemeleri ile sulh hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki, bir “***görev***” ilişkisidir.

ÖLÜM VEYA VÜCUT BÜTÜNLÜĞÜNÜN YİTİRİLMESİNDEN DOĞAN ZARARLARIN TAZMİNİ DAVALARINDA GÖREV (Mülga m. 3)

Her türlü idari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerin yol açtığı vücut bütünlüğünün kısmen veya tamamen yitirilmesine yahut kişinin ölümüne bağlı maddi ve manevi zararların tazminine ilişkin davalara asliye hukuk mahkemeleri bakar. İdarenin sorumluluğu dışında kalan sebeplerden doğan aynı tür zararların tazminine ilişkin davalarda dahi bu hüküm uygulanır. 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri saklıdır.

*(Bkz. AMK 16.2.2012, 2011/35, 2012/23: RG 19.5.2012,
sa. 28297)*

SULH HUKUK MAHKEMELERİNİN GÖREVLERİ (m.4, m. 383)

➤ Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

✓ Kiralanan taşınmazların, 2004 sayılı İİK'na göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayırık olmak üzere, **kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları,**

✓ Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davaları,

✓ Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davaları,

✓ Bu Kanun ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davaları görürler.

➤ Çekişmesiz yargı işlerinde de (*asıl*) görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece sulh hukuk mahkemesidir.

ÖZEL GÖREVLİ MAHKEMELER

***ASLİYE TİCARET
MAHKEMESİ***

- Asliye ticaret mahkemeleri, **özel görevli, çok hâkimli, ilk derece yargı yerleridir!** Bir başkan ve yeteri kadar üyeden kurulur (5235 s. K. m.5, 3).
- **Konusu parayla ölçülebilen uyuşmazlıklarda dava değeri yasal parasal sınırın üzerinde olan dava ve işler ile dava değerine bakılmaksızın 5235 s. K. m. 5, 3'te sayılan dava ve işlere ilişkin tüm yargılama safhaları, bir başkan ve iki üye ile toplanacak heyetçe yürütülür ve sonuçlandırılır.** Bu iş ve davalarda mahkeme başkanı, belirli bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere üyelerden birini **naip hâkim** olarak görevlendirebilir. **Heyet hâlinde bakılacak davalarla ilgili** olmak üzere, dava açılmadan önce veya açıldıktan sonra talep edilen **ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbirler** de heyet tarafından incelenir ve karara bağlanır.
- Yukarıda sayılan dava ve işler dışında kalan uyuşmazlıklar **mahkeme hâkimlerinden biri** tarafından görülür ve karara bağlanır. Başkan ve üye hâkimler arasında dağılıma ilişkin esaslar, işlerde denge sağlanacak biçimde mahkeme başkanı tarafından önceden tespit edilir.

➤ İşi çok olan yerlerde, Adalet Bakanlığınca HSK'nun olumlu görüşü alınarak birden fazla dairesi kurulabilir. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde HSK tarafından, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran TTK'dan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebilir (TTK m. 5, 1; 5235 s. K. m. 5, 5; **6103 s. K. m. 8, 1 uyarınca «denizcilik ihtisas mahkemesi»**). Bu daireler arasındaki ilişki “**iş dağılımı**” ilişkisidir. **Bkz. Yargıtayın görüşü!**

➤ **Ayrı asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde**, asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişki, “**görev**” ilişkisidir (TTK m. 5, 3).

➤ **Ayrı ticaret mahkemesi kurulmamış olan yerlerde**, ticaret mahkemelerinin görev alanına giren iş ve davalara; **o yer asliye hukuk mahkemeleri** eşit olarak bakarlar. Bu durumda, **asliye hukuk mahkemesi, ticari işlerden doğan bir uyuşmazlık hakkında ticari hükümleri uygulayarak, asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla karar verir.** **Bkz. TTK m. 5, 4!**

➤ Asliye ticaret mahkemeleri ile sulh hukuk mahkemeleri ve özel görevli hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki, “**görev**” ilişkisidir.

ASLİYE TİCARET MAHKEMELERİNİN GÖREVLERİ (TTK m. 5)

- Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi **tüm ticari davalar** ile **ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine** bakmakla görevlidir.
- Hangi davaların ticari dava olduğu ve hangi çekişmesiz yargı işlerinin ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi olduğu ise, **TTK'nun 4. maddesinde ve bazı özel kanunlarda yer alan çeşitli hükümlerde** belirtilmiştir.

TİCARİ DAVALAR

Mutlak Ticari Davalar

TTK'nda veya özel kanunlarda açıkça ticari dava oldukları ve ticaret mahkemesinde bakılacakları öngörülmüş olan davalardır.

Mutlak ticari davalar için, tarafların tacir olmaları veya işin ticari iş olması önemli değildir.

Nispi Ticari Dava

Her iki taraf tacir ve uyuşmazlık her iki tarafın ticari işletmesi ile ilgili ise, dava ticari davadır.

TBK'nun havale ve vedia hükümlerine ilişkin hukuk davaları, bir ticari işletme ile ilgili iseler ticari dava sayılır.

AİLE MAHKEMESİ

4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun

- Adalet Bakanlığı tarafından HSK'nun olumlu görüşü alınarak **her ilde ve merkez nüfusu 100.000'in üzerindeki her ilçede, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde olmak üzere kurulur (m. 2).**
- Aile mahkemesi kurulan il veya ilçelerden işi çok olan yerlerde, o yerdeki aile mahkemesinin birden fazla dairesi kurulabilir. Bu durumda, kurulan aile mahkemesinin her dairesine bir numara verilir ve bundan sonra, her daire (mahkeme) kendi numarasıyla anılır (m. 2, II).
- Bir yerde, birden fazla aile mahkemesi kurulmuşsa, bu mahkemelerin hepsi aynı seviyededir ve aralarındaki ilişki, **iş dağılımı ilişkisidir**. Bu mahkemelerden birisi nöbetçi olur ve mahkemeler arasındaki iş (dağılımı) paylaşımı da, o nöbetçi mahkeme tarafından gerçekleştirilir.
- Aile mahkemesi kurulamayan yerlerde, aile mahkemesinin görev alanına giren dava ve işler, **1 asliye hukuk mahkemesi bulunan yerlerde bu mahkeme; 2 veya daha fazla asliye hukuk mahkemesi bulunan yerlerde ise 2 numaralı asliye hukuk mahkemesinin bakar**
- Ayrı aile mahkemesi kurulan yerlerde aile mahkemeleri ile asliye hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki, aile mahkemeleri ile sulh hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki ve aile mahkemeleri ile diğer özel görevli mahkemeler arasındaki ilişki, **görev ilişkisidir**.

AİLE MAHKEMESİ GÖREVLİLERİ

1. AİLE MAHKEMELERİNDE GÖREV ALACAK HÂKİMLER

Aile mahkemeleri hâkimlerinin nitelikleri ve atanmaları

m. 3 - Aile mahkemelerine, **atanacakları bölgeye veya bir alt bölgeye hak kazanmış, adlî yargıda görevli, tercihan evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile hukuku alanında lisansüstü eğitim yapmış olan** hâkimler arasından atama yapılır.

2. YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ, KATİP VE MÜBAŞİR

Diğer mahkemelerde olduğu gibi, aile mahkemelerinde de, bir **kalem teşkilâtı** bulunur (m. 2, III). Bu kalem teşkilâtının başında **bir yazı işleri müdürü, yeteri kadar zabıt kâtibi ve bir de mübaşir** bulunmalıdır. Bu görevliler hakkında, aile mahkemeleri açısından ayrıca bir özellik gerekmemektedir.

3. UZMANLAR

Aile mahkemeleri tercihen; **evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasında** Adalet Bakanlığınca adliyelerde görevlendirilen **psikolog, pedagog** ve **sosyal çalışmacılardan** yararlanır (m. 5).

- **HMK'nda düzenlenen hâkimin reddi sebeplerine göre, bu uzmanların da reddedilmesi mümkündür.**
- **Uzmanların reddedilmesi halinde, ret talebi, uzmanların görev yaptığı aile mahkemesine yapılır.**
- **Ret talebi, taraflarca yapılabileceği gibi, ilgili uzman da kendisi çekinme talebinde bulunabilmelidir. Çekinme talebi de yine aynı mahkemeye yapılmalıdır.**
- **Gerek taraflarca yapılan ret talebi, gerekse ilgili uzmanca yapılan çekinme talebi, dava veya işe bakan, aynı aile mahkemesince incelenip karara bağlanır.**

UZMANLARIN GÖREVLERİ (m. 5 ve 6)

- 1.** Davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında **taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek,**
- 2.** Mahkemenin gerekli gördüğü hallerde **duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek,**
- 3.** Mahkemece verilecek diğer görevleri yapmak: *Örneğin, hâkimin, koruyucu, eğitici ve sosyal önlemlere karar vermesi halinde, verilen bu kararların takip ve yerine getirilmesinde bu uzmanlardan biri veya bir kaçı görevlendirilebilir (m. 6, II).*

AİLE MAHKEMELERİNİN GÖREVLERİ (m. 4, 6)

Aile mahkemeleri, aile hukukundan doğan dava ve işleri görmek üzere kurulmuştur (m. 1, II).

m. 4, 1- 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun Üçüncü Kısım hariç olmak üzere İkinci Kitabı ile 3.12.2001 tarihli ve 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna göre aile hukukundan doğan dava ve işler

Buna göre, aile mahkemeleri, **TMK'nun "Vesayet" başlığını taşıyan Üçüncü Kısım hariç olmak üzere "Aile Hukuku" başlığını taşıyan İkinci Kitabından doğan bütün konulara bakmakla yükümlüdür.**

Aile hukukundan doğan dava ve işlerden, konusu para veya para ile ölçülebilen davalarda da aile mahkemeleri görevlidir.

m. 4, 1- TÜRK MEDENİ KANUNU
İKİNCİ KİTAP
AİLE HUKUKU

I. KISIM:
Evlilik Hukuku

1.Bölüm: EVLENME
-Nişanlılık
-Evlenme ehliyeti ve engelleri
-Evlenme başvurusu ve töreni
-Batıl olan evlenmeler

2. Bölüm: BOŞANMA

3. Bölüm: EVLİLİĞİN GENEL HÜKÜMLERİ

4. Bölüm: EŞLER ARASINDA MAL REJİMİ

II. KISIM:
HİSİMLİK

1. Bölüm: SOYBAĞININ KURULMASI
- Genel hükümler
-Tanıma ve babalık hükmü
-Evlat edinme
-Soybağının hükümleri
-Velayet
-Çocuk malları

2. Bölüm: AİLE
-Nafaka
-Ev düzeni
- Aile malları

m. 4, 1- 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna göre aile hukukundan doğan dava ve işler

m. 4, 2- 27.11.2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'a göre **aile hukukuna ilişkin yabancı mahkeme kararlarının tanıma ve tenfizi,**

m. 4, 3- Kanunlarla verilen diğer görevler.

m.4, 3'e göre aile mahkemeleri, Kanunlarla verilen diğer görevleri de yerine getirir. Bu bağlamda, örneğin, **6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun** ' da belirtilen önlemleribelirtmek mümkündür.

m. 6'da BELİRTİLEN KORUYUCU, EĞİTİCİ VE SOSYAL ÖNLEMLER

AMK m. 6- Aile mahkemesi diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere görev alanına giren konularda:

1. Yetişkinler hakkında;

- a) Evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri konusunda eşleri uyararak, gerektiğinde uzlaştırmaya,
- b) Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan malî yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin gerekli önlemleri almaya,
- c) Resmî veya özel sağlık veya sosyal hizmet kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye,
- d) Bir meslek edinme kursuna veya uygun görülecek bir eğitim kurumuna vermeye,

2. Küçükler hakkında;

- a) Bakım ve gözetime yönelik nafaka yükümlülüğü konusunda gerekli önlemleri almaya,
- b) Bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan veya manen terk edilmiş halde kalan küçüğü, ana ve babadan alarak bir aile yanına veya resmî ya da özel sağlık kurumuna veya eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye,
- c) Çocuk mallarının yönetimi ve korunmasına ilişkin önlemleri almaya,
- d) Genel ve katma bütçeli daireler, mahallî idareler, kamu iktisadî teşebbüsleri ve bankalar tarafından kurulmuş teşekkül, müessese veya işletmelere veya benzeri işyerlerine yahut meslek sahibi birinin yanına yerleştirmeye,

Karar verebilir.

AİLE MAHKEMELERİNİN YETKİSİ (m. 7, III)

Aile mahkemelerinin yetkisi konusunda, AMK'da herhangi bir özel düzenleme getirilmemiştir. Aile mahkemelerinin görev alanına giren dava ve işlere ilişkin olarak:

- TMK'nda öngörülmüş özel yetki kuralları varsa, bu yetki kurallarına göre belirlenecektir.**
- Bu şekilde yetkiye ilişkin özel hüküm bulunmayan hallerde de, HMK'nun yetkiye ilişkin hükümleri genel olarak uygulama alanı bulacaktır.**

TMK' nda YETKİ HÜKÜMLERİNE ÖRNEKLER

- m. 131, III'de evliliğin feshi için, davacının yerleşim yeri mahkemesi yetkili kılınmıştır.
- m. 160'da evlenmenin butlanı davasında yetkili mahkeme için boşanmaya ilişkin hükümlere atıf yapılmıştır.
- m. 168'de boşanma ve ayrılık davaları için, eşlerden birinin yerleşim yeri veya davadan önce son defa altı aydan beri birlikte oturdukları yer mahkemesi yetkili kılınmıştır (karş. HUMK m. 9,III).
- m.177'de boşanmadan sonra açılacak nafaka davalarında, nafaka alacaklısının yerleşim yeri mahkemesi yetkili kılınmıştır.
- m.201'de evlilik birliğinin korunmasına yönelik önlemler (karş. AMK m. 6) konusunda, eşlerden herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesi yetkili kılınmıştır (ayrıca bkz. m. 201,11).
- m. 207'de eşlerden birinin istemi üzerine mevcut mal rejiminin, mal ayrılığı rejimine dönüştürülmesi için yetkili mahkeme olarak, yine eşlerden herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesi öngörülmüştür.
- m. 210'a göre, mal ortaklığını kabul etmiş eşlerden birine karşı haciz isteyen alacaklı, mal ortaklığı rejiminden zarara uğrarsa, mahkemeden mal ayrılığına karar verilmesini isteyebilir, bunun için borçlu eşin yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir.
- m. 214'de mal rejiminin tasfiyesi için duruma göre, ölenin son yerleşim yeri, boşanma veya evliliğin iptaline ilişkin dava söz konusuysa, bu davalara bakan mahkemeler, diğer hallerde, davalı eşin yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir.
- m. 265, II'ye göre, mirasın kabulü veya reddi konusunda, diğer eşin rızası açısından, mahkemeye başvurulması gerekiyorsa, istem sahibi eş, kendi yerleşim yeri mahkemesine başvurabilir.
- m.283 gereğince, soybağına ilişkin davalar, taraflardan birinin dava veya doğum sırasındaki yerleşim yeri mahkemesinde açılır.
- m.312,I'e göre, küçüğün evlât edinilmesinde, ana babanın rızası eksik olursa, küçüğün oturduğu yer mahkemesi bu rızanın aranıp aranmamasına karar verir.
- m.315'e göre, evlât edinme kararı, evlât edinenin oturma yeri; birlikte evlât edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesince verilir.
- m.326'ya göre, çocukla kişisel ilişki kurulmasıyla ilgili bütün düzenlemelerde çocuğun oturduğu yer mahkemesi de yetkilidir.
- m. 365,VI'ya göre, nafaka davası için yetkili mahkeme, taraflardan birinin yerleşim yeri mahkemesidir.

DAVA AÇILMASI VE UYGULANACAK YARGILAMA USULÜ

(m. 7, II)

- Aile mahkemelerinde, **kural olarak** HMK'nda düzenlenen **yazılı yargılama usulünün** uygulanır.
- Bununla birlikte, aile mahkemelerinde görülecek olan **nafaka davaları ile velâyete ilişkin dava ve işlerde, basit yargılama usulü uygulanacaktır** (HMK 316/ç).
- TMK'nun aile hukukuna ilişkin İkinci Kitabında belirli dava ve işler için yargılama esnasında ne şekilde hareket edileceğine ilişkin **özel usul hükümleri** (m. 184, 284, 285 gibi) öngörülmüştür. Bu hükümler, aile mahkemelerinde de uygulama alanı bulacaktır.

UYUŞMAZLIKLARIN SULH YOLUYLA ÇÖZÜMLENMESİ (m. 7, I)

➤ Aile mahkemelerinin önüne gelen uyuşmazlıkların öncelikle sulh yoluyla çözömlenmesi; taraflar sulh olamazsa, ancak o zaman, hâkimin uyuşmazlığın esasına girip, yargılama yaparak bir karar vermesi öngörölmüştür.

➤ Sulh girişiminin başarıya ulaşabilmesi için hâkim uzmanlardan da yararlanabilir. Uzmanlardan yararlanıp yararlanmamak hâkimin takdirine bağılıdır.

*İCRA
MAHKEMESİ*

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu m. 4

İcra mahkemeleri, başta icra ve iflâs dairelerinin işlemlerine karşı yapılan itiraz ve şikâyetler olmak üzere, icra iflâs hukukuna ilişkin uyuşmazlıkları çözmek amacıyla kurulmuş tek hâkimli, ilk derece yargı yerleridir.

- İcra mahkemesi, **icra ve iflâs işleri için kurulmuş bir özel yargı organı**dır.
- Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde bir icra mahkemesi bulunur.
- İcra mahkemesi, **bir icra hâkimi** ve buna bağlı **yazı işleri müdürü, yeteri kadar kâtip ve mübaşirden** kuruludur. İş çok olan yerlerde, ayrıca **yeteri kadar icra hâkim yardımcısı** bulunur.
- İş çok olan yerlerde, HSK'nun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca icra mahkemesinin birden fazla dairesi kurulabilir. Bu durumda, icra mahkemeleri numaralandırılır. Bu mahkemeler arasındaki ilişki, **iş dağılımı** ilişkisidir ve bu iş dağılımı ve buna ilişkin esaslar, HSYK tarafından belirlenir.
- **Ayrı icra mahkemesi bulunmayan yerlerde** bu mahkemelerin görev alanına giren iş ve davalara; **bir asliye hukuk mahkemesi olan yerlerde bu mahkemede; birden fazla asliye hukuk mahkemesi bulunan yerlerde, o yer asliye hukuk mahkemeleri arasında eşit olarak** bakılır.

İCRA MAHKEMESİNİN GÖREVLERİ

- Her icra mahkemesi hâkimi, kendisine Adlî Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca dönüşümlü olarak **bağlanan icra dairelerinin işlemlerine yönelik şikâyet ve itirazları inceler.**
- İcra Daireleri Başkanlığı kurulamayan yerlerde kendine bağlanan **icra dairelerinin gözetim ve denetimini yapar ve idari işlerine bakar.**
- İcra müdürlüklerinin çalışmalarının kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun biçimde **yürütülmesi sağlar.** Bu çerçevede, icra mahkemesi hâkimi, icra müdür ve yardımcıları hakkında, ayrıca icra müdürlüklerinde görev yapan diğer memur ve görevliler hakkında disiplin cezası tayinine yetkilidir.

İCRA MAHKEMESİNDE YARGILAMA USULÜ

- İcra mahkemesinde **basit yargılama usulü** uygulanır.
- İcra mahkemesi kararlarının istinafı ve temyizi, İİK' nda özel hükümlerle düzenlenmiştir.
- İcra mahkemesi kararları, mahkemenin ilke olarak belirli belge ve delillere dayalı bir biçimde sınırlı inceleme yapması nedeniyle, **kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.** Ancak, bunun istisnaları vardır (örneğin ihalenin feshi davası, istihkak davası). İcra mahkemesi kararlarının olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediği hallerde, bu kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna da başvurulamaz.

İŞ
MAHKEMESİ

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu

Tek hâkimli, özel görevli, asliye mahkemesi derecesinde, ilk derece yargı yeridir.

➤ İş mahkemeleri, HSK'nun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulur (m. 2, 1).

➤ İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin **birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır.** İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı HSK tarafından belirlenebilir (M. 2, 2). **HSK'nun 20.11.2012 tarih ve 2783 sayılı kararı ile de bu yönde bir belirleme yapılmış ve Türkiye genelinde çeşitli illerde sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan davaların görüleceği iş mahkemeleri belirlenmiştir.** Daireler aralarındaki ilişki, **iş dağılımı** ilişkisidir.

➤ **Ayrı iş mahkemesi bulunan yerlerde,** iş mahkemesi ile genel görevli hukuk mahkemeleri ile diğer özel görevli hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki, **görev ilişkisidir.**

➤ **Ayrı iş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde,** iş mahkemelerinin görev alanına giren dava ve işleri, **o yerdeki asliye hukuk mahkemesi** görür. Bu asliye hukuk mahkemesi, iş davalarına «iş mahkemesi» sıfatıyla ve İş Mahkemeleri Kanunu'ndaki yargılama usulüne göre bakar.

GÖREVLERİ (m. 5)

İş mahkemeleri;

1. 5953 sayılı Kanuna tabi **gazeteciler**, 854 sayılı Kanuna tabi **gemiadamları**, 4857 sayılı **İş Kanununa** veya 6098 sayılı **TBK'nun** İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,**
2. İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 s. K. Geçici m. 4 kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere **Sosyal Güvenlik Kurumu** veya **Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,**
3. **Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara,**

ilişkin dava ve işlere bakar.

- Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan **işçi veya işveren alacağı** ve **tazminatı** ile **işe iade talebiyle açılan davalarda**, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır (m. 3,1). Bu alacak ve tazminatla **ilgili itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davaları** hakkında dava şartı arabuluculuk uygulanır.
- **İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat** ile **bunlarla ilgili tespit, itiraz ve rücu davaları** bakımından dava şartı arabuluculuk uygulanmaz (m. 3, 3).
- Arabulucuya başvurulmadan dava açıldığının anlaşılması hâlinde herhangi bir işlem yapılmaksızın davanın, **dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine** karar verilir (m. 3, 2).

➤ 5510 sayılı **Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile diğer sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklarda**, hizmet akdine tabi çalışmaları nedeniyle zorunlu sigortalılık sürelerinin tespiti talepleri hariç olmak üzere, **dava açılmadan önce Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurulması zorunludur (m. 4, 1)**. Diğer kanunlarda öngörülen süreler saklı kalmak kaydıyla yapılan başvuruya altmış gün içinde Kurumca cevap verilmezse talep reddedilmiş sayılır. **Kuruma karşı dava açılabilmesi için taleplerin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması şarttır.**

➤ Hizmet akdine tabi çalışmaları nedeniyle zorunlu sigortalılık sürelerinin tespiti talebi ile işveren aleyhine açılan davalarda, dava **Kuruma resen ihbar edilir**. İhbar üzerine **davaya davalı yanında ferî müdahil olarak katılan** Kurum, yanında katıldığı taraf başvurmasa dahi kanun yoluna başvurabilir. Kurum, yargılama sonucu verilecek kararı kesinleştikten sonra uygulamakla yükümlüdür.

İŞ MAHKEMELERİNDE UYGULANAN YARGILAMA USULÜ

➤ Tüm iş davaları bakımından **yetkili olan mahkeme**, **davalının davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri** veya **işin veya işlemin yapıldığı yerdeki iş mahkemesi**dir (m.6). İş kazasından doğan tazminat davalarında, **iş kazasının veya zararın meydana geldiği yer ile zarar gören işçinin yerleşim yeri mahkemesi de** yetkilidir. Bu yetki kurallarına aykırı **yetki sözleşmesi geçerli değildir**.

➤ İş mahkemelerinde, kural olarak **basit yargılama usulü** uygulanır (HMK m. 316 vd.).

➤ Hizmet akdi veya iş sözleşmesi sebebiyle işçilerin iş mahkemesinde açtıkları davalara, **adlî ara vermede de (20 Temmuz–31 Ağustos) bakılabilir**.

➤ İş mahkemesinin vereceği kararlara karşı gidilecek kanun yolları bakımından HMK'nun kanun yollarına ilişkin hükümleri uygulanır. Kanun yoluna başvuru süresi, ilâmın taraflara tebliğinden itibaren işlemeye başlar. Kanun yoluna başvurulmuş kararlar, bölge adliye mahkemesi ve Yargıtayca ivedilikle karara bağlanır (İş Mahk. K. m. 7,3-5). Bazı kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamaz.

TÜKETİCİ MAHKEMESİ

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

Tek hâkimli, özel görevli, ilk derece yargı yerleridir.

- Ayrı tüketici mahkemesi kurulmamış olan yerlerde, tüketici mahkemelerinin görev alanına giren iş ve davaları, **o yer asliye hukuk mahkemelerinde** görülür.
- Ayrı tüketici mahkemesi kurulan yerlerde, tüketici mahkemesi ile genel görevli hukuk mahkemeleri ve diğer özel görevli hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki **görev** ilişkisidir.

TÜKETİCİ MAHKEMESİNİN GÖREVLERİ

➤ Tüm tüketici davalarını görmekle görevlidir.

➤ Tüketici davaları, **tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalardır** (m. 73, 1).

- **Tüketici:** Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi
- **Tüketici işlemi:** Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile *tüketiciler* arasında kurulan, **eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler** de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem

TÜKETİCİ MAHKEMESİNDE YARGILAMA USULÜ

➤ Belirli yasal parasal sınırların altında bulunan uyuşmazlıklarda ilçe tüketici hakem heyetlerine/il tüketici hakem heyetlerine başvuru zorunludur (**mecburi tahkim**). Bu değerlerin üzerindeki uyuşmazlıklar için tüketici hakem heyetlerine başvuru yapılamaz. Bununla birlikte, tüketicilerin ilgili mevzuatına göre alternatif uyuşmazlık çözüm mercilerine başvurmaları mümkündür.

➤ Tüketici mahkemelerinde **basit yargılama usulü** uygulanır.

➤ Tüketici davası, aynı zamanda **bir topluluk davası (HMK m. 113)** olarak da açılabilir (m. 73, 6; m. 74).

M. 73/A: Tüketici mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklarda dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.

Bununla birlikte, aşağıda belirtilen hususlarda dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanmaz:

- a) **Tüketici hakem heyetinin görevi kapsamında olan uyuşmazlıklar,**
- b) Tüketici hakem heyeti kararlarına yapılan **itirazlar,**
- c) Haksız ticarî uygulamalar ve ticarî reklamlara ilişkin hükümler dışında, genel olarak tüketicileri ilgilendiren ve bu 6502 s. Kanuna aykırı bir durumun doğma tehlikesi olan hâllerde bunun önlenmesine veya durdurulmasına ilişkin ihtiyatî tedbir kararı alınması veya hukuka aykırı durumun tespiti, önlenmesi veya durdurulması amacıyla tüketici örgütleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile Ticaret Bakanlığı tarafından açılacak **topluluk davaları** (6502 s. K. m. 73, 6)
- d) 6502 s. K.'anın ayıplı malların üretiminin veya satışının durdurulması veya malın toplatılması hakkındaki **74. maddesindeki davalar**
- e) Tüketici işlemi mahiyetinde olan ve **taşınmazın aynından doğan uyuşmazlıklar**

➤ Tüketici mahkemeleri nezdinde **Ticaret Bakanlığı, tüketiciler ve tüketici örgütleri tarafından açılan davalar**, Harçlar Kanunu'nda düzenlenen **harçlardan muaftır** (m. 73, 2). Buna karşılık, tüketici davasının kabul edilmesi durumunda davalı harç ödemekle yükümlüdür .

➤ Tüketici davaları, **tüketicinin yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki** tüketici mahkemesinde de açılabilir (m. 73,5).

➤ Tüketici örgütleri üst kuruluşlarınca açılacak davalarda bilirkişi ücreti ve davanın davacı aleyhine sonuçlanması durumunda, hükmedilen vekâlet ücreti Ticaret Bakanlığı tarafından karşılanır (m. 73,3).

TÜKETİCİ HAKEM HEYETLERİ

- İl merkezlerinde ve gerekli görülen ilçe merkezlerinde Ticaret Bakanlığı tarafından oluşturulur (6502 s. K. m. 66, 1; Tüketici Hakem Heyetleri THH- Yönetmeliği m. 5).
- Bir başkan ile dört üyeden oluşan beş kişilik kurullardır. Tüketici hakem heyetlerinde ayrıca yeterli sayıda raportör bulunur.
- Tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğan ve değeri belli parasal sınırı aşmayan uyuşmazlıklarda, önce tüketici hakem heyetine başvurulması zorunludur (*özel dava şartı*)! Parasal sınır üstünde kalan uyuşmazlıklarda, tüketici hakem heyetlerine başvurulamaz (6502 s. K. m. 68, 1/ c. 2); tüketici mahkemelerinde dava açmak gerekir.
- Tüketici işlemleri ile ilgili taraf, isterse tüketici hakem heyetine başvurmaksızın **ilâmsız takip yapabilir** (7063 s. K. ile değişik 6502 s. K. m. 68, 1).
- Tüketici, (belli parasal sınırı aşmayan bu uyuşmazlıklarda), isterse tüketici hakem heyeti yerine, **alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurabilir**.

- ❑ Tüketici hakem heyetlerindeki yargılama usulü, THH Yönetmeliği'nde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.
- ❑ Tüketici hakem heyetinin verdiği kararlar tarafları bağlar.
- ❑ Tüketici hakem heyetlerince vekâlet ücreti ödenmesine karar verilemez.
- ❑ Tüketici hakem heyeti kararları Tebligat Kanunu hükümlerine göre taraflara tebliğ edilir.
- ❑ Tüketici hakem heyetinin kararları, **2004 s. İİK'nun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir.**
- ❑ Taraflar, tüketici hakem heyetinin kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren ***on beş gün içinde tüketici hakem heyetinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesine itiraz*** edebilir. **İtiraz, tüketici hakem heyeti kararının icrasını durdurmaz.** Ancak talep edilmesi şartıyla hâkim, tüketici hakem heyeti kararının icrasını tedbir yoluyla durdurabilir.
- ❑ Tüketici hakem heyeti kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine **tüketici mahkemesinin vereceği karar kesindir.**

*FİKRİ VE SİNAI
HAKLAR
MAHKEMESİ*

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu

Tek hâkimli, özel görevli, asliye mahkemesi derecesinde, ilk derece yargı yerleridir (6769 s. K. m.156, I).

- Bu mahkemeler, **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu** (5846 s. K. m. 76) **Sınai Mülkiyet Kanunu'nun uygulanmasından kaynaklanan hukuk davalarını** görmek üzere kurulmuştur.
- HSK'nun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulurlar (6769 s. K. m. 156, I).
- Yargı çevreleri, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine HSK tarafından belirlenir (6769 s. K. m. 156, I).
- **Ayrı bir fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi kurulamayan yerlerde,** bu mahkemelerin görevine giren dava ve işlere; **bir asliye hukuk mahkemesi olan yerlerde bu mahkeme tarafından; iki asliye hukuk mahkemesi bulunan yerlerde 1 numaralı asliye hukuk mahkemesi tarafından; ikiden fazla asliye hukuk mahkemesi bulunan yerlerde ise 3 numaralı asliye hukuk mahkemesi tarafından** bakılır. Bu mahkemelerin yargı çevreleri, Adlî Yargı Adalet Komisyonlarının merkez ve mülhakatları olan ilçeleri kapsar.

YARGILAMA USULÜ

➤ FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU BAKIMINDAN

- ✓ 5846 sayılı Kanun, eser sahibinin malî ve manevî haklarının korunması bakımından tespit, tecavüzün durdurulması, tecavüzün önlenmesi ve sebepsiz zenginleşme davası gibi davalar yanında maddî ve manevî tazminat davalarını düzenlemiştir. Bu davalarda HMK'ndaki ilkeler doğrultusunda inceleme yapılır ve karar verilir.
- ✓ Burada açılacak bazı davalarda davacı lehine getirilmiş özel usul hükümleri de mevcuttur. Davacının, kesinleşmiş hükmün gazete ile ilanını talep etme hakkı da vardır.
- ✓ Fikri haklar bakımından ihtiyatî tedbirler özel bir önem taşıdığından, bu konu da Kanunda özel olarak düzenlenmiştir (5846 s. K. m. 66, 4; m. 77).

YARGILAMA USULÜ

➤ SİNAİ MÜLKİYET KANUNU BAKIMINDAN

- ✓ Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında marka, lisans, coğrafi işaret, tasarım, patent ve faydalı modellerin korunması bakımından çeşitli dava açma olanakları tanınmış ve Kanunun 149 vd. hükümlerinde bütün sınai mülkiyet hakları bakımından ortak düzenlemeler getirilmiştir (ayrıca bkz. 6769 s. K. m. 25-27; 50-51; 78-79; 138-139).
- ✓ Sınai Mülkiyet Kanunu delil tespitine ilişkin özel bir düzenleme öngörmektedir (6769 s. K. m. 150, 3).
- ✓ Sınai hakların etkin bir biçimde korunması bakımından oldukça önemli olan ihtiyatî tedbirler de Kanunda ayrıca düzenleme konusu edilmiştir (6769 s. K. m. 159).
- ✓ Kanun, yetkili mahkeme hakkında özel hükümler getirmiştir (6769 s. K. m. 156)

KADASTRO MAHKEMESİ

3402 sayılı Kadastro Kanunu

Tek hâkimli, özel görevli, ilk derece yargı yerlerinden olup, asliye mahkemesi niteliğindedir.

- Her ilin merkez ilçesi ile diğer ilçelerinin idari sınırları içinde kalan yerler **kadastro bölgesi** olarak adlandırılır (m.2). Her kadastro bölgesinde, bölgedeki dava ve iş sayısına göre yeter sayıda kadastro mahkemesi kurulur (m. 24).
- Bu mahkemelerinin yargı çevresi, kuruldukları yer asliye hukuk mahkemesi yargı alanı ile aynıdır.
- Ayrı bir kadastro mahkemesi bulunmayan yerlerde, Kadastro Kanunu'ndan kaynaklanan dava ve işlere o yer **asliye hukuk mahkemesi** tarafından bakılır. Bu asliye hukuk mahkemesi hâkimi, kadastro mahkemelerinin görev alanına giren davalara, kadastro mahkemesi hâkimi sıfatıyla, yani Kadastro Kanunu hükümlerine göre bakar.
- Kadastro mahkemeleri, **kadastro işlerinin tamamlanmasına kadar** yargı faaliyetini sürdürür. Söz konusu faaliyetin devam etmesine ihtiyaç kalmadığının anlaşılması halinde Adalet Bakanlığı, o kadastro bölgesinde kadastro mahkemesinin görevine son vermeye yetkilidir.

KADASTRO MAHKEMELERİNİN GÖREVLERİ

Kadastro mahkemesinin görevlerini, ***zaman bakımından*** ve ***konu (madde) bakımından*** olmak üzere ikiye ayırarak incelemek gerekir.

ZAMAN BAKIMINDAN GÖREVLERİ

(3402 s. K. m. 26)

Her taşınmaz mal hakkında **kadastro tutanağının düzenlendiği günde** başlar.

KONU (MADDE) BAKIMINDAN GÖREVLERİ

(3402 s. K. m. 25)

➤Başta taşınmaz mal mülkiyetine ve sınırlı ayni haklara, tapuya tescil veya şerh edilecek veyahut beyanlar hanesinde gösterilecek sair haklara, sınır ve ölçü uyuşmazlıklarına, kadastroya ve tapu sicilini ilgilendiren benzeri davalara ve özel kanunlarca kendisine verilen işlere bakar.

➤Kadastroya veya kadastro ile ilgili **verasete ait uyuşmazlıkları çözümleyebilir** ve istek üzerine veraset belgesi de verebilir.

➤Yalnız kadastro işleri için geçerli ve sınırlı olmak üzere; **velisi veya vasisi bulunmayan küçüklere ve kısıtlılara kayyım tayini; adlî yardım isteklerinin karara bağlanması ve ihtiyati tedbir konularında kararlar verebilir.**

KADASTRO MAHKEMESİNDE YARGILAMA USULÜ

- Kadastro mahkemelerinde genel mahkemelerden farklı bir yargılama usulü uygulanır. Bu yargılama usulü kuralları, Kadastro Kanunu' nun 28 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.
- Kadastro mahkemesinde görülecek davalar, üç şekilde açılır veya mahkemeye intikal eder (m. 10, IV; 26/A; m. 11, I; 26/B; m. 27, I; 26/C).
- Kadastro Kanunu' nda hüküm bulunmayan hallerde ise, **basit yargılama** usulü (HMK m. 316 vd.) uygulanır (m. 29).
- görülmekte olan dava ve işlerde **karı ve koca birbirlerini vekil tayin edebilirler** (Kadastro K. m. 31).
- Kadastro mahkemesinde **kendiliğinden araştırma ilkesi** (karş. HMK m. 24 vd.) **uygulanır**.
- Kadastro davalarına **adlî tatilde de** (m. 103) **bakılır** (Kadastro K. m. 29).

GÖREV KURALLARI

GÖREV KURALLARININ NİTELİĞİ

- **Kamu düzenine ilişkindirler.**
- **Davanın görevli mahkemede açılmış olması dava şartıdır.**
- **Görev kuralları hakkında sözleşme yapılamaz.**
- **Hâkim davanın her aşamasında görevli olup olmadığını kendiliğinden inceler.**
- **Taraflar, mahkemenin görevsiz olduğunu hüküm kesinleşinceye kadar davanın her aşamasında ileri sürebilirler.**
- **Görev kurallarına aykırılık, kanun yolu aşamasında da (istinafta ve temyizde de) kendiliğinden incelenir.**
- **Görev kurallarına aykırılık nedeniyle yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilemez!**

GÖREV İTİRAZI

Mahkeme (duruşma yapmadan da) görev itirazını kabul eder veya kendiliğinden görevsizlik ve gönderme kararı verir.

Mahkeme görev itirazını reddeder ve davanın esasını incelemeye başlar. Görev itirazının reddi kararı bir ara karardır, ancak esas hükümle birlikte kanun yoluna götürülebilir.

GÖREVSİZLİK KARARI VERİLDİĞİ AN KESİNSE:

Bu kararın tebliğinden itibaren

GÖREVSİZLİK KARARI KANUN YOLUNA BAŞVURULMAYARAK KESİNLEŞMİŞSE:

Kesinleştiği tarihten itibaren

GÖREVSİZLİK KARARI ALEYHİNE KANUN YOLUNA BAŞVURULMUŞSA:

Başvurunun reddi kararının tebliğinden itibaren

İki hafta içinde

Taraflardan birinin, görevsizlik kararı veren mahkemeye başvurarak, dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde, bu mahkemece **davanın açılmamış sayılmasına** karar verilir.

Kendisine başvuru mahkeme

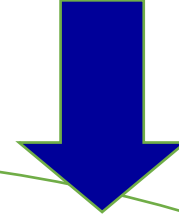
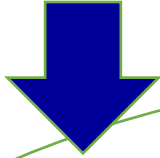
Önceki mahkemenin görevsizlik kararı kanun yoluna başvurulmadan kesinleşmişse, yeniden görevsizlik kararı verilebilir; görevsizlik kararı kanun yolu incelemesi sonucu kesinleşmişse, görevsizlik kararı veremez. Davayı görmek zorundadır.

Görevsiz mahkemede tarafların yaptıkları işlemlerle bağlı olup görevsiz mahkemenin yaptığı işlemler ve verdiği kararlarla bağlı değildir.

GÖREVSİZLİK KARARI ÜZERİNE YAPILACAK İŞLEMLER (m. 20)

Bu karar verildiği anda kesin ise kararın bildirildiği tarihten itibaren/Süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten

Kanun yoluna başvurması üzerine bu başvuru reddedilmişse red kararının tebliği tarihinden itibaren

İki hafta içinde, taraflardan birinin, kararı veren mahkemeye başvurarak dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesinin talep etmesi gerekir.

Aksi takdirde, dava açılmamış sayılır.

Dosya kendisine gönderilen mahkeme, kendiliğinden taraflara davetiye gönderir.

GÖREVSİZLİK KARARI ÜZERİNE

SÜRESİ İÇİNDE GÖREVLİ MAHKEMEYE BAŞVURULURSA,

- Bu dava görevsiz mahkemede açılan davanın devamıdır. Bu nedenle:
 - ❖Görevsiz mahkemede dava açılmasıyla meydana gelen sonuçlar korunmuş olur.
 - ❖Davacının görevli mahkemeye başvururken yeniden harç ödemesi gerekmez.
 - ❖Görevsiz mahkemede dava açılmasıyla kesilen zamanaşımı, hak düşürücü süre korunmuş olur.
 - ❖Görevsiz mahkemece konulan ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz devam eder.
- Görevsiz mahkemede tarafların yapmış oldukları işlemler görevli mahkemede de geçerlidir. Buna karşılık görevsiz mahkemede, mahkeme tarafından yapılan işlemler görevli mahkemede kural olarak geçersizdir.
- Görevsizlik kararı kanun yolu denetiminden geçerek kesinleşmişse, başvurulmuş mahkeme görevsizlik kararı ile bağlıdır. Görevsizlik kararı kanun yolu denetiminden geçmeden kesinleşmişse, başvurulmuş mahkeme de görevsizlik kararı verebilir. Bu ikinci durumda olumsuz görev uyuşmazlığı çıkmış olur ve yargı yeri belirtilmesi yoluna gidilir (m. 21).

SÜRESİ İÇİNDE GÖREVLİ MAHKEMEYE BAŞVURULMAZSA

- Mahkemece görevsiz mahkemede açılmış olan davanın açılmamış sayılır.
- Açılmamış sayılan davadaki talep de hiç yapılmamış (vaki olmamış) sayılır (m. 150, 7). Dava açılmasıyla meydana gelen bütün sonuçlar ortadan kalkar.
- Davacı yeniden harç ödeyerek dava açabilir.